

ПРАВОТВОРЧІ ПОМИЛКИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Необхідність проведення аналізу текстів нормативно-правових актів впливає з вимог юридичної техніки, які передбачають створення досконалих за формою та структурою проєктів нормативно-правових актів. Провівши аналіз Кримінального кодексу України, ми прийшли до висновку, що він не позбавлений правотворчих помилок. Розглянемо найсуттєвіші з них.

Нечіткість уживаної термінології можна спостерігати у частині 1 статті 205 Кримінального кодексу України (КК України), зокрема: Фіктивне підприємництво, тобто створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона, карасться Набагато кращим вважаємо наступний варіант: ... здійснення заборонених видів діяльності.

Невдало та недоречне вживання слів і термінів. У КК України можна зустріти невдало створені законодавцем терміни, наприклад, не є злочином заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам у стані крайньої необхідності, тобто ... загрожує особі чи охоронюваним законом правам... (ст. 39). Ці ж слова вжито у статтях 40, 41, 42, 43. Також вважаємо вжите у статті 123 терміносполучення протизаконного насильстванедоречним, адже насильство не може бути законним.

Уживання синонімів. У КК України використані синоніми. Так, Також спостерігається вживання синонімічних слів у назвах статей 315 і 324, де вжито слово вжито слово схилення («Схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», «Схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів»), а в статті 323 – слово спонукання («Спонукання неповнолітніх до застосування допінгу»). Кращим варіантом, на нашу думку, є вживання терміна спонукання.

Повторення інформації. Вважаємо недоліком повторення визначення сутенерства у статті 303 КК України, яке повторюється у самій назві статті, у частині 1 та в примітці 1 до статті. Наприклад, стаття називається «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією»; у частині 1 зазначено, що втягнення особи в заняття проституцією або примушування її до зайняття проституцією з

використанням обману, шантажу чи уразливого стану цієї особи, або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, або сутенерство; у пункті 1 приміток ще раз зазначено, що під сутенерством у цій статті слід розуміти дії особи по забезпеченню заняття проституцією іншою особою. Як бачимо, тут визначення поняття «сутенерство» подається тричі, але кожного разу дещо іншими словами. Необхідно було статтю назвати «Сутенерство», а визначення поняття «сутенерство» дати один раз у частині 1.

Термінологічні суперечності між положеннями частин кодексу. Наприклад у частині 4 статті 28 КК України при визначенні поняття злочинної організації закріплено, що «злочин визнається вчиненням злочинною організацією, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації...». А в статті 255, яка встановлює відповідальність за створення злочинної організації, зазначено, що «створення злочинної організації з метою вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також керівництво такою організацією або участь у ній ... караються позбавленням волі». Як бачимо, однакові за назвою терміни позначають якісно інші поняття.

Уживання калькованих слів. Незважаючи на те що до КК України були внесені значні мовні зміни, все одно спостерігається традиційні для українського суспільства надмірне вживання калькованих з російської мови слів і термінів. Так, у частині 1 статті 343 ужито кальковане слово добитися (від рос.добиться): Вплив ... з метою перешкодити ... або добитися прийняття незаконних рішень. Це слово необхідно замінити українським домогтися: Вплив ... з метою перешкодити ... або домогтися прийняття незаконних рішень. У статті 310 (її назві та частинах) вжито кальковану форму снотворний(від рос. снотворный): посів або вирощування снотворного маку чи конопель. Необхідно вживати українське слово снодійний.

Уживання розмовної лексики. Дієслово тягне, що вжито у частині 3 статті 36 (тягне кримінальну відповідальність), репрезентує розмовно-побутове мовлення. У таких випадках слід уживати такі відповідники, як зумовлюєкримінальну відповідальність або призводить докримінальної відповідальності.

Неправильне вживання іменників (уживання однини замість множини, і, навпаки, множини замість однини). Вважається, що для забезпечення вимог точності та єдності термінології при описанні предмета, потерпілого або суб'єкта злочину доцільно використовувати лише іменники, що вживаються в однині. Тому слід валютного

рахунку, службової особи. Проте в деяких випадках при описанні предмета, потерпілого або суб'єкта злочину, навпаки, вживається іменник, який використовується в однині: неналежне виконання медичним, фармацевтичним або іншим працівником (ст. 131), підміна чужої дитини (ст. 148), видача виборчого бюлетеня (ст. 158).

Недоліком правотворчої техніки є детальне найменування деяких розділів і статей КК України. Такі найменування значно ускладнюють користування ними, коли виникає необхідність посилатися на них в офіційних документах і потрібно давати їх повну назву. Прикладом такого недоліку є назва статті 363, яка складається з 23 слів: «Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється».

Необхідно зазначити, що проаналізовані помилки Кримінального кодексу України жодною мірою не знижують їх важливого суспільного значення. Вони лише свідчать про те, що тексти кодексів треба вдосконалювати.